Ч. 109 Пятниця 16 (28) мая 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

НЕ ДАВАЙТЕ СЯ ПРОДАВАТИ!

Ми вже попереду виказали, що у нас завела ся торговля нашими селянами на великі розміри. Як давнійше всілякі аґенти, і свої і чужі, продавали їх до Бразилиї, так продають їх тепер до Канади по 5 долярів (12 зр.) за штуку — бо так хиба треба казати, коли вже дійстно завела ся торговля — котра має звиш 18 літ. Нехай ніхто, висилаючи наших людий до Канади не каже, що робить тим патріотичне діло, бо то не правда! То не патріотизм а грошева спекуляция на шкірі нашого темного селянина. Що і в Канаді нема раю, то річ певна, а що наші селяни ідуть туди лиш на загибель, о тім поучають найліпше ті, що ще якось звідтам вернули. Деякі аґенти показують ся бодай настілько совістними, що радять іти до Канади лиш тим, котрі мають гроші. Тепер же ще й о. Дмитрів остерігає наших селян, щоби ніхто з них не пускав ся не маючи бодай 200 до 300 долярів, значить ся 500 до 750 зр. готівки на поселенє, бо людий, що не мають такої суми, правительство завертає і так вже завернуло шість родин.

Ну, певно добре би було, коби наші селяни виходили з такими грішми на кольонії до Америки. Але звідки они мають їх взяти? Як би мали такі суми, то вже і тут в краю, може навіть лекше як в Америці, могли би давати собі раду, бо мали би не лиш готові гроші, але й опору в своїм господарстві, в своїм ґрунті, в своїм власнім кутику. Фактом однакож єсть, що наші селяни, котрі виїзджають до Америки, таких гроший не мають. Щоби роздобути потрібні гроші на дорогу, на оплату всіляким аґентам, на ріжні инші видатки і на поселенє, то они продають свої ґрунти і тим позбувають ся найбільшої своєї опори. Аґенти, навіть і ті, що беруть в гру ще й патріотизм, вмавляють в цілий сьвіт, що се розумна еміґрация, бо селяни ідуть на новий ґрунт з готовими грішми. Се єсть просте тумане не людий, визискуване темноти нашого селянина, котрий не уміє ратувати ся, а зі взгляду на то, що правительство канадийске платить аґентови по 12 зр. від чоловіка, єсть то безсовістна торговля нашими людьми! Придивім ся лиш близше, що жде нашого селянина в Канаді, навіть того, котрий поїде туди з грішми найменше 500 до 750 зр.

Припустім, що такий селянин, оплативши всї видатки переселеня і вичекавши щасливо аж до хвилї, коли єму визначать єго землю, задержить ще згадану суму 200 до 300 долярів. То був би ще найкористнійший случай. Але як виходить із слів о. Дмитрова, правительство Канадийске не заверне лиш того, хто приїде з тою сумою. А коли він чекаючи на надїл ґрунтом стратить ще щось і з тої суми? В такім случаю на перший початок лишає ся єму лиш дуже мало. А дальше: наш селянин зовсім темний, не уміє нї читати нї писати, не знає ніякого ремісла нї промислу; без гроший вся єго доля лиш в десяти пальцях; він страшно непорадний, боязький, а з другої сторони і легковірний. Нараз приїздить до зовсім чужого краю, не знає нї мови, нї звичаїв. Якже-ж тут легко може стратити ще й ті гроші, які щасливо привіз до нового краю! Що тогди єго там чекає?! Чи той рай, який обіцювали тут єму навіть патріотичні аґенти? — Нї, єго чекає там крайна нужда або й загибель, скоро не возьме єго охота вернути до рідного краю і бідувати тут простим зарібником, де ще недавно був собі хоч маленьким і бідненьким, але все таки господарем на власнім кусняку землї і мав свій власний, спокійний кутик.

Припустім же, що він — як кажемо — дістане ся щасливо навіть і з грішми на обіцяний даром ґрунт. Дістане 113 морґів. Страх! Нашому селянинови як сказати: сто тринайцять морґів — то він з радости готов би таки із шкіри вискочити. Він собі гадає, що в новім краю стане мало що не таким паном, як в єго старім краю який дідич. Але о тім і не подумає, що хоч би та земля вся була не лиш дуже урожайна, але й зовсім готова, то все-таки єї самої преці їсти не буде. Таж хоч би й тут у нас дати якомусь господареви н. пр. під осїнь 113 морґів готової і найурожайнїйшої землї та ще й 500 зр. готівки і казати брати ся до господарки, то таки не конче став би зараз господарем на всю губу. Треба-ж насамперед завести господарство. Треба купити і віз і плуг і борону; треба купити яку худобину і коняку; ба, передовсім треба бодай для себе поставити яку буду, бо зима іде. Треба-ж і їсти та й виживити худобину.

То само треба зробити і на новім ґрунті в новім краю. А який там той ґрунт? Ті, що вже вернули з Канади, знають найліпше і можуть найліпше сказати — млаковини, болота,

15)

Крета і Македонїя.

VIII.

Европейска саламаха в Канеї: Росияни, Італіянці, Французи; турецка гірска артилєрия; Нїмці і Австрияки. — Вигідні Анґлійцї. — Острог Періволія. — Форт Іздедін. — Мала пуканина. — Башібожуки.

(Дальше).

Всхідний фронт кріпости немає ніякої европейскої залоги; близше порту в грецкій школї стоїть нїмецка залога. На трикутній рампі перед школою сидять нїмецкі моряки в синих блюзах і вечерами поспівують нїмецкі піснї. Австрияки дістали прозаічне помешкане коло погорівшого конаку. З повадної сторони будинку єсть красний вигляд на внутрішний порт і західну часть міста. Австрияки славлять ся і тут своєю щиростию і товариским житєм.

Анґлійцї як всюди так і тут мусять мати щось окремого, не то що другі; тай мають. Підчас коли инші войска европейскі мусять цїлий час пересиджувати недалеко орієнтальних запахів, в тіснім місци, в браку воздуха і сьвітла, то сотка Шкотів при музиці своїх дудів вимашерувала з непривітних валів через полудневу браму поза вісто в сторону, як дорога до Суди. Коло брами від міского города завернули в бік і незадовго станули межи пальмами, пініями та лавровими корчами, в тім прекраснім місци, де недавно Чорногорцї мали свій товар. Мальтанцї, як ті невільники, поприносили зараз пакунки: поздоймано намети, порозкладано, вимірено місце, повбивано колики і за годину сиділи вже Шкоти під наметами при своїй віскі. Все дуже догідне, просторе, безпечне від дощу і вітру та красне. Видко у всім досьвід „сьвітолазів", котрі все знають і не потребують від нікого учити ся.

Шкоти роблять Туркам найбільшу радість. Скоро лиш зачнуть грати на своїх дудах, збігає ся вся молодїж; кудлаті муриньскі дармоїди шкірять з радости зуби, що аж їм рот розтягає ся від уха до уха і вигопкують вимахуючи своїми ногами перед шкотским музикою. Але бо й дорослий Турок стане на улици, коли машерують Шкоти і з дива єму не сходить їх якась дурнувата ноша, їх здоровенний вигляд та їх повага, а з цїлої европейскої згоди робить на него найбільше вражінє то, що ті Шкоти напів голі.

Настав многоважний день: згідна Европа з мечем в руках вибирає ся на недобрих Греків, щоби їм дати добру науку за то, що они на славу Грециї не хотять жителям Канеї дати води. Турки, як хто, то благо-то лихословлять Европейців. — Ви трохи за пізно вибрали ся! — Та чи маєте і патрони з собою? — Аллах нехай вам заплатить за вашу поміч! — Французи не розуміють з того анї слова і машерують дальше. Іде 60 Французів в синих „горшках" на голові, 60 італіяньских моряків, 30 Москалів і 20 Анґлійців. За ними їдуть дві італіяньскі канони і одна анґлійска. Хитрі Анґлійцї як всюди та завсїгди, так і тепер памятають лиш на власну вигоду. Замість як другі мучити кілька пужденних шкап і заставляти вояків до помочи, що не має ніякого значіня, бо люди спускають ся на конї, конї на людий, запрягли они лиш людий і то своїх союзних товаришів, по найбільшій части Французів та Італіянців, щоби ті тягнули їх тяжку пушку. Комендантом цїлого відділу єсть французкий капітан; ґенеральний штаб складають турецкий майор і італіяньский повномочник воєнний капітан Руджері, офіцир, котрий знає острів і уміє розмовити ся всілякими язиками. З тяжкою бідою перевозять пушки і муницийний віз через старий, діравий міст та заїздять в скалистий яр, підчас коли попереду і з боків француска піхота маринарска розбігає ся і криє ся поза оливними деревами. Греки недалеко і чути, як свищуть їх кулї. Відтак стає тихо; скінчило ся на тім, що кількома вистрілами дано знати о сїй незвичайній подїї.

Околиця превчудна. Зелені полонини засіяні цьвітами, дерева повні цьвіту, запах мірт, старі як сьвіт дерева оливні, поміж ними видко стрімкі зубіча гір, котрих вершки зарисовують ся виразно на темно синїм небі. Доїхали до села Періволія. Тут кретийска пустиня всюди, де лиш що людска рука була зробила; всї доми розвалені, поза розвалинами з дірами до стріляня денеде башібожуки і турецкі вояки. Наконець поза селом суне ся похід поволи в гору до острога Періволія. Там на горі жде вже турецка залога зложившись з карабіном до презентованя. Оба французкі трубачі від маринарки трублять на переміну на своїх трубах, Італіянцї і Французи маше-

хащі; край студенний, де озимини не сіють. А хоч би то й найліпша була земля, то все-таки треба еї обробити. Шукай же тепер в чужім краю того всего, що тобі треба до заведеня господарства! Купуй у людий, з котрими хиба як німий на міґи будеш говорити! Иди до міста сьвітами! Звози материял на хату Бог знає звідки, може ще рубай сам собі сирий в лїсї і обтесуй его, — а нї, то копай собі хиба яму в земли як борсук! Хто-ж за той час буде обрабляти землю та чим? Жінка і діти, патиками? Серед зими і страшенних морозів жий серед болота і хащів та голодний хухай в кулаки! А коли на кого не дай Боже впаде нещасте і він занедужає, як тут давати собі раду? Треба просто загибати і то не самому, а хиба таки зараз з цїлою родиною.

Наші селяни з тим не рахують ся. Они лиш радіють, скоро їм аґент скаже, що дістануть в Канадї 113 морґів, та й зараз готові їхати. Серед таких обставин зараз в самім початку мине ся дуже легко не 500, не 700, але й 1000 й більше риньских, та заким ще хто добре загосподарував ся, біда лїзе вже до него і дверми і вікнами. Тимчасом аґент в старім краю, що ще може грав навіть в патріотичну дутку, сьміє ся в кулак, бо виславши за море яких 500, 600 душ по 5 долярів, заробив дешевим коштом і без великого труду 2.500 до 3.000 долярів, значить ся 6.000 до 8000 зр. Той величезний заробок коштував его може всего лиш кільканайцять риньских на папір і марки і труду при розписуваню листів.

Послухайтеж доброї ради в низу підписаного, котрий Вам певно щиро радить: не давайте ся продавати, не давайте ся туманити нїяким аґентам, хоч би они вам представляли ся яко патріоти, патентовані всіма партиями, які лиш суть у нас! То не вам они помагають, але своїй кишени. Коли вже бідувати, то таки лїпше в ріднім краю між своїми. Свій хоч не заплаче, то бодай скривить ся. А хто має відвагу шукати щастя, то нехай его таки тут шукає. Щастє есть всюди, не аж за морем, лиш треба уміти его вишукати. Того учіть ся, то пробуйте й в ріднім краю, а дасте собі якось раду, не загинете і видобудете ся з біди. Лиш трохи відваги, трохи науки і праці!

Кирило Кахникевич.

Новинки.

Львів дня 27-го мая 1897.

— **Перенесеня** П. Міністер судівництва перенїс нотаря Норберта Мокшицкого з Николаева до Камінки.

— **Новий уряд почтовий** в Яремчи, повіта надвірнянського, входить в жите на час від 1-го червня до 30-го вересня с. р. До округа доручень того уряду почтового буде належати лише сама місцевість Яремче.

— **Субвенциї від галицкої каси ощадности** з ухвалених за 1896/7 рік 18.000 зр. одержали між иншими товариствами і інституциями також: монастир львівских Василиянок на руский дївочий інтернат 200 зр., львівске товариство руских ремісників „Зоря“ 100 зр., львівске товариство „Шкільна Поміч“ 200 зр. і товариство „Руслан“ 100 зр.

— **Є. Е. п. Маршалок краєвий** гр. Стан. Бадені виїхав ві второк вечером до Радехова, звідки поверне в понедїлок рано. В понедїлок приїхав п. Маршалок несподївано до Бережниці, щоби оглянути тамошну краєву школу рільничу. Кілька годин прислухував ся шкільній науці і сам завдавав питаня ученикам. Школу застав в ладї.

— **Войскові музики** будуть грати в місяци червни: Дня 1 червня перед ґенеральною командою, 2 і 16 перед Намістництвом, 8 і 30 в стрийскім парку, 10 і 20 перед головною вартівнею, 15 в Єзуїтскім огородї і 24 на Високім замку. — Початок продукциї кождим разом о 6-ій годинї по полудни.

— **Касі гіпотечкого банку у Львові** грозила минувшої ночи небезпечність. Якийсь невислїджений злодїй пробовав витрихом отворити входові двері, але наполохав его капраль поліциї. Злодїй утїкаючи випустив з рук витрих і не мав вже часу підняти его.

— **О страшній пригоді** доносять з Перемишля: В часї неприсутности тамошного судового возьного Фіґоля і домашних найшла кількoлїтна дитина сїрники і бавилась запалюючи їх. Нараз займила ся цїла пачка, полумінь обхопив одежу і нещастна дитина живцем згоріла.

— **Нещастна пригода** лучила ся минувшої ночи у майстра пекарского Бжезїни у Львові. Мамка Олена Ґаламай так твердо заспала, що в снї задушила 5-місячну дитину Бжезїни. Галамаївну арештовано.

— **Загадочна смерть.** Адольф Кунен, властитель дроґериї в Станиславові, виїхав недавно до Войнилова, де був властителем аптики, котру винаймав. Полагодив там рахунки з віднаемником своеї аптики, відтак з'їв вечеру, по вечери вернув до свого мешканя, а почувши болї жолудка, почав кликати о поміч, думаючи, що є отроєний. Лїкар прибув вскорі, але Кунен вже переставив ся на тамтой сьвіт. Иньша поголоска говорить, що Кунен був в невідрадних відносинах маеткових і проте сам позбавив ся житя.

— **Убита на сценї.** В Вайсензе під Берлином пописував ся в тамошнім театрі славний стрілець Кріґер. Він стріляв до своеї 22-лїтної сестри, що мала на голові скляні кульки. Замість в кульки поцїлив Кріґер в уста сестри і убив еї на місци.

— **Страшне нещастє** приключило ся — як доносить американьска „Свобода“ — Иосифови Білиньскому з Білини великої, самбірского повіта. Білиньский ішов дня 28 цьвітня з Нового Йорку до Пітсбурґа зелїзничим шляхом, коли несподївано надїхав поїзд так скоро, що він не вспів утечи з шин і попав під віз. Колеса відтяли ему обі ноги понизше колїн. Тепер лежить Білиньский в пітсбурґскім шпитали. В Галичинї лишив він жінку і дитину.

— **Сьвідками потрясаючої сцени** були минувшого тижня жителї Станиславова. Помічниця сторожа міского, 19-лїтна дівчина, в приступі божевільности, видрапала ся на стрімкий дах ратуша і зачала по нїм проходжати ся. Сїдала на ринви дахові і оказувала охоту скочити в діл. Старали ся намовити еї до повороту, але то нич не помагало. Божевільна утїкала по даху — і тілько чудом, що не упала на діл. Доперва по добрій пів годинї удало ся огневому стражникови Іванови Пасїчному хватити еї несподївано над краем даху на впів і з нараженем власного житя притягнути борикаючу ся божевільну на під.

— **Славний на цїлий сьвіт диямант,** що знаходив ся доси в Гайдерабадї (в містї в Передних Індиях) а тепер був призначений на ювілей-

---

рують рівним кроком поперед острог. На острозї вивішено чим скорше хоругов, а на долинї на команду французского капітана презентують карабіни, навіть люди, що случайно туди переходять здоймають шапки.

Греки на горах, що пильно за всім слїдять, видять і се торжество; кілька вистрілів і кулї свиснули коло зібраних на торжество приятелів. Італіянцї шукають зараз за кулями і усьміхаючись ховають їх. Відтак машерують всї до середини острога. Від тепер буде тут стояти залогою 80 Турків і 150 і кілька Европейців та будуть стеречи хоругов Анґлії, Росиї, Франциї і Італії.

Межи острогом а жерелом, з котрого спроваджують воду до Канеї, есть ще шпиталь, на котрого вершку стоїть розвалена башта. Туди забирає ся Анґлія, а Французи, Італіянцї і Турки тягнуть за нею еї тяжку канону. Молодий анґлїйский поручник стоїть вже на горі і оглядає місце, чи оно буде добре, щоби там можна вигідно розложити ся. Зробив борзо свій плян: намети, дерги, кухня, аптика, скриня провіянтова, словом все есть вже на місци; нема й сумнїву, що за кілька годин Анґлїйцї тут на горі будуть лїпше закватировані, як їх романьскі і славяньскі союзники в турецким острозї, де повно звістних маленьких зьвіряток, і де они тепер зі страхом оглядають закоптїлу кухню, в котрій турецкий нїзам варив доси свою баранину з рижом. All right (оль райт — все в порядку) — каже Анґлїєць в подяку своїм союзникам за поміч при витяганю его канони на гору — пушка, котра поправдї сказавши, робить богато гуку а мало шкоди — і з тими словами відпускає від себе упрівших. Коло жерела мають ще поставити стійку; коли то будуть Анґлїйцї, то они будуть певно що дня зрана купати ся в жерелї води до пиття. Коби лиш Анґлїя здорова — всїх наших нехай лихо бере!

Сего дня станули Австрияки в заливі Суда. Острим чвалом доїхали ми туди за півтора години. „Електра“ заїзджає як раз до порту; чути оклики „гурра!“ музика грає, і знов „гурра!“ Італіянцї салютують на своїх кораблях. Незадовго виходять і Стирийцї з 87 полку піхоти, і їх відводять до їх касарнї в турецким арсеналї морскім. Отгут они й станули та здивовані розглядають ся доокола. Не дальше як на 50 кроків від них заглядають турецкі шельвахи по через мури за недалекими повстанцями, імам (турецкий сьвященик войсковий) кличе з мошеї в касарни на молитву, а Стирийцї стоять в синих мундурах під мінаретом, заглядають в гору і сьміють ся сердечно. Треба ще компаниї монахів з гори Атос а народна саламаха була би вповнї готова.

Крім міста Суди і морского арсеналу, з котрого повіває тепер австрийска хоругов побіч турецкої, належить ще лиш форт Ізеддін при входї до заливу Суда з полосою не більше як на 800 метрів широкою до Турків. На всїх инших місцях над заливом чатують християни з пушками в руках. Турецкі пароходи і кораблї витрілові, котрі довозять провіянту до форту, мають за кождий раз перепалку з Греками, котра звичайно не богато їм шкодить, бо грецкі карабіни не несуть далеко. Як раз пливе до заливу малий турецкий пароход „Недім“; везе двайцять міхів сухарів і 50 турецких артилеристів до форту Ізеддін. Треба плисти попід стрімкі береги, а ті знаходять ся в руках повстанців; на горі межи кількома хатами видко виразно синю хоругов грецку. На горі заворушило ся. Там побачили малий турецкий корабель і зміркували, куди і чого він пливе. Крізь дальновиди видко добре, як там на горі порушають ся віддїли повстанців в сторону як до форту Ізеддін та несуть з собою дві грецкі хоругви. За хвильку видко синявий дим і як би машина корабля не робила такого шуму, булоби чути, що звідтам стріляють. Кулї падуть далеко від корабля у воду. Але бо й у форті не сплять. Видко, як може яких 100 турецких стрільців виходять з острога повище форту і осторожно підходять до грецких віддїлів. Витягнули ся в боєву лїнію, поклали ся поза камінє і корчі. Нараз показала ся довга лїнія диму — то турецка піхота почала стріляти. На передній грецкій лїнії зробив ся неспокій; мабуть не сподївали ся; видко як люди бігають, декотрі, здаєсь, суть ранені. Тимчасом „Недім“ підплив під форт і станув. Тепер чути виразно пуканину з карабінів, але лиш деякі кулї долїтають аж сюди; артилеристи виносять спокійно міхи на беріг, де під усипаними з каміня валами сидить кількох турецких вояків.

Форт Ізеддін стоїть може на 50 метрів понад водою на вистаючім в море клинї. Стрімкою стежкою іде ся туди попід якісь старі мури, а по дорозї стрічає ся малі віддїли башібожуків і турецкої піхоти. В горі близько самого форту стоїть кілька хаток побудованих в послїдних десятках лїт рівночасно з фортом. Всюди видко слїди від куль, а мимо того бігають тут дїти по дворі і стоять вояки громадками. Коротка, широка дорога веде до форту. Недалеко брами застаємо команданта, постаршого вже полковника від артилериї. Він завів зараз подорожних в безпечне від грецких куль місце, де з спокоєм можна було пити чорну каву та курити нарґілє. Тут сидимо за страшенно грубими мурами. Перед прорізом в мурі стоїть польна пушка Крупа старшої системи а коло неї копає кількох вояків місце на моздїр. Командант додає їм охоти і каже, що зараз будуть стріляти з него, щоби Грекам зробити несподїванку. З місця поза муром видко цїлий залив Суда, острови, прекрасну долину Апокорони і еї залив Колївес. Кораблї воєнні приходять і відходять, а всі мусять плисти помежи канонами острова Суда і форту Ізеддін. Обі ті кріпости добре узброєні і при відповідній залозї могли би сперти цїлу воєнну фльоту.

Форт есть збудований після нових засад і узброєний 12 пушками Крупа 15-центиметрового калїбру, кількома канонами меншого ка-

ний дар для анґлійскої королеви, украдено зі скарбця, лишаючи на его місци такий сам, але не зовсім, бо.... фальшивий. Сеся крадіж, розуміє ся, викликала сензацию.

— **Пес пачкарем.** О цікавій пригоді доносять з Коломиї. Акцизову лінію від сторони села Вербіжа творить там ріка Прут, через котру можна дістати ся до міста по одинокім мості, де днем і ночаю єсть на сторожи пропінацийний урядник. Крім того над берегом ріки, котру можна переплисти човном, ходить звичайно стражник скарбовий. Мимо тих средств осторожности зуміли пачкарі обманювати згадану сторожу цілий рік. Іх спосіб полягав на тім, що научили лягавого пса перепливати на команду ріку там і назад. Спільники обманьства уставлені на заміскім березі привязували до пса кілька міхурів, наповнених горівкою і він переносив їх через воду. Аж минувшого четверга відкрив один зі стражників згадану штуку. Пса пачкаря уміщено на ланцуху в ратуши.

— **Велика буря з тучею і градом** завбільшки ліскового горіха навістила в неділю 23-го с. м. о 5 годині з полудня охресність Комарна і наробила великої шкоди в поли і огородах. Верешиця виляла і всї луки залила, пасовиско під водою; здаеть ся, шо і Днїстер виступить з берегів, бо вода дуже прибуває. Люди бідкають, бо не мають де худобини попасти. — Також з Глиньска під Жовквою доносять: Велике нещастє постигло село Глиньско дня 23 мая. Дві хмари, одна з заходу а друга з полудня, злучившись около 5-oï години над селом, пустили такий сильний дощь, що вода, опадаючи з гір, позаливала і рінию позаносила огороди, поля і луги так, що мешканці стратили всяку надію на сегорічні збори. А найбільше утерпіло приходство, положене близько потока, котрий через село плине. Ціле приходство залила вода. Весь огород і сад разом з кирницею потік цілковито знищив, а в дальшім своїм бізї заніс рінию, піском і глиною приходску найлучшу сіножать так, що парох (о. Породко) і в трох лїтах не опамятає ся зі страти, через сесю пригоду.

— **Селяньскі жарти.** В Вовчинци в Станиславівщині для 16 цьвітня знаний Федір Гратюх, переходячи з одного шинку до другого, бо там є нівроку аж три коршми, здибав жебрака-старця. Казав єму вклякати на дорозі в болото і мовити молитви. Але мабуть єму се навкучилось, запровадив жебрака до одного господаря, котрого не було з жінкою дома, бо був у місті, і казав дітям дати бритву, а відтак казав жебракови сїсти, і обголив єму вуси і бороду. Зачав ще і голову голити, але люди не дали і випросили старця. Громадяни вовчинецкі втїшили ся, що дочекали ся з радного і касиєра церковного свого голяря, бо не будуть уже потребували іти до міского цирулика.

— **Із заздрости** підпалила Аксенїя Ґужуманиха, ґаздиня з Нових Мамаївців на Буковині свою власну хату. Єї чоловік заглядав до чорнобрової сусїдки. Не помагали нї просьби нї грозьби Аксенії, невірний муж чим раз більше липнув до чужої жінки, а занехував свою. Того не могла знести Аксенїя. Пімстити ся доконче, то була єї гадка. Коли чоловіка не було дома, бо вийшов досьвіта на роботу в поле, она підложила огонь під власну стріху. Огонь знищив усї господарскі будинки. Надбіг чоловік з поля та застав тілько румовище. А на згарищах стоїть жінка Аксенїя простоволоса тай кличе: пішов твій маєток як твоя люба до мене. Чи мав що на те відповісти невірний чоловік — чи нї — не знаємо, але власть провела Аксенїю до суду і там будуть розбирати єї серцеву справу з правного боку.

— **Помер** о. Евгенїй Алексевич, парох в Торскім, заліщицкого деканата, дня 24 мая, в 52-ім роцї житя, а 27-ім сьвященьства.

Штука, наука і лїтература.

— **„Учителя“ ч. 10** містить: Статю Як. Миколаєвича „Ще в справі нотаток“; — розвідку В. Ш-ча „Забави дїтий на прилюдних місцях“; — продовжене оповіданя о „Пригодах Нанзена“; — статю про „Руску рільничу школу в Кіцмани“; — дальшу часть розвідки „Замітки з психольоґії“; — вісти з руского товариства педаґоґічного; відозву руского тов. педаґоґічного; — постанови властий шкільних і конкурси.

лібру і кількома моздірами. Касарня обчислена на 300 людий залоги, єсть досить простора. Цїла позиция призначена для одної части австро-угорского войска, єсть під взглядом войсковим ліпша і приятнїйша, як яка небудь инша на острові. Форт забезпечує дорогу, що веде з Апокорони до Суди і переходить тут через передолину. Поза дорогою піднимає ся висока гора, на котрій стояло колись місто Аптера, а від півночи зараз коло форту, яких 100 метрів понад ним стоїть острог. Межи обома переходить дорога. Старий командант всюди нас обводить і все показує.

Тимчасом приходять нові гостї. Австрийский торпедовець „Сателїт“ привіз адмірала і команданта австрийского баталїону піхоти, котрі хотять оглянути ґарнїзоване місце Стирийців. Попереду машерує моряк з величезною білою хоругвою, щоби спонукати Греків, аби они не стріляли. Они й дїйстно були так ласкаві. Цїле товариство лїзе в гору до острова, де їх Турки витають голосом труби і презентованем карабінів. На плятформі зійшли ся турецкі вояки і тихцем розмавляють о тім, що має значити так богато гостий. Тепер починає ся оглядане всего, помешканя, пороховнї, кухнї, пушок. Форт єсть збудований з грубих камінних мурів; на горішнім поверсї єсть мале подвіре а на нїм цистерна. Мутна в нїй вода виглядає дуже гидко, але мимо того єсть незла. На горішнім і долїшнім поверсї єсть богато отворів до стріляня; на плятформі понад горішним поверхом стоять скорострільні пушки. Тут єсть все готове до бою; пушки стоять побивані, а канонїри кождий на своїм місци.

З плятформи видко далеко в долину Апокорони, котра в глубині кінчить ся місточком Вамос; з правого боку єсть зубіч скали, дорога до Суди і залив Суда з своїми кораблями; саме перед фронтом, посеред руїн Аптери видко розвалини малого монастиря. Греки віддалені від острога всего лиш на 700 метрів; они заходять часто до того монастиря і стріляють звідтам на турецку залогу, а Туркам і не при голові висадити ті руїни динамітом у воздух; они кажуть, що на монастир гріх стріляти.

З початком цьвітня було на Креті всего турецкого войска ледви 8000 і оно було розділене на слїдуючі залоги: Канеа, Суда (місто і остров), форт Ізеддін і острог коло него, Ретімно, Кандия, Спінальонґа, Сітія, Гієрапетра, Ґрабуза і Кісамос. Кретийских повстанців було в збитих ватагах 26.000 людий, з тих 14.000 коло Плятанії і Алікану, а на Акоротірі около 3000 людий. Як видимо, сили не дуже однакові. Европейскі держави приставили 3000 свого войска: Франция, Анґлія, Італїя, Австро-Угорщина і Росия по 600 людий. Грецкий полковник Вассос з своїм войском не міг нїчого вдїяти, бо повстанцї не хотїли его слухати, а він чи не хотїв, чи не міг змусити їх до послуху. Крім того на власну руку вели борбу башібожуки і они то найбільше різали християн та мстили ся за магометан. Башібожуки на Кретї суть то самі зайшлі люди Араби з Африки, Альбанцї і т. д. В часї мира сповняють они службу жандармску, але підчас війни правительство турецке не долучає їх до войска. Отже в перших днях цьвітня устроїли они були напад на повстанців на півострові Акротірі. Але християни держали ся там добре і богато з них убили. Майже всї з них, що згинули, дістали кулию в голову — знак, що християни не стріляли на ослїп і добре цїляли. Коли по битві они хотїли вернути до міста, командант в Канеї, італїяньский капітан Аморетті казав замкнути брами і пускати лиш тих, що віддадуть своє оружие. Опісля їх таки зовсім роззброєно.

(Дальше буде).

Господарство, промисел і торговля.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові** продасть в дорозї письменних оферт 90 штук дзвонів стацийних. Дзвони важуть 10 до 20 кґ. штука, мають зелїзні серця, а по части також конзолї з литого зелїза і можна їх оглянути в маґазинах материялів у Львові, Перемишли і Стрию. — В офертах заосмотрених маркою стемплевою на 50 кр., треба подати цифрами і письмом число маючих ся закупити дзвонів, як також офірувану цїну за 1 кґ. дзвона враз з серцем, а взглядно і з конзолею. Оферти належить запечатати, на коверті написати „Оферта на дзвони“ і подати до підписаної ц. к. Дирекциї найпізнїйше до 10 червня с. р. години 12 в полудне. Рівночасно треба зложити осібно в касї дирекцийній вадіюм в високости 10% заподаної цїни купна, наколи тая виносить більше як 100 зр. в. а.

Австро-угорско-росийский рух граничний. З днем 1 липня 1897 увійде в житє додаток II. до тарифи часть II., зшитка 2 (тарифа виїмкова для збіжа і пр.).

Дотеперішну, тілько для руху особового, для пакунків, посилок поспішних і наборів цїловозових ураджену стацию Франкштадт, лежачу на шляху Штернберґ-Віґштадтль-Лїхтенав, отворено з днем 1 мая с. р. також для посилок дрібних.

— **Оповіщенє.** Ц. к. управа будови для всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II. розписує доставу порогів зелїзничих з дерева дубового для шляху Чортків-Заліщики всхідно-галицких зелїзниць льокальних з речинцем внесеня оферт до дня 15 липня 1897 до 12-ої години в полудне. — Проте звертає ся увагу інтересованих на оповіщенє поміщене в урядових ґазетах Wiener Ztg. і Gazeta Lwowska. — Близших пояснень удїляє ц. к. управа будови для всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II., де також можна дістати формулярів на оферти і загальні та подрібні услівя для достави порогів.

— **Лїтоґрафія Інститута Ставропигійского** під зарядом І. Стефаньского у Львові ул. Бляхарска ч. 9, виготовлює візитові білети, а то: 100 штук по цїні 1 зр., з почтовою пересилкою 1 зр. 10 кр. — і всякі лїтоґрафічні роботи по дуже уміренній цїні.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 27 мая. Обструкция все ще не перевела ся, але мабуть вже мякне, бо зачувати, що опозицийні партиї видячи безуспішність обструкцийної полїтики хотять єї залишити. На вчерашнім засїданю голосовано поіменно з ласки обструкционїстів аж 15 разів над самими дрібницями, внаслїдок чого засїданє протягнуло ся від 11 год. до 6 по полудни. Слїдуюче засїданє визначено на пятницю.

Атини 27 мая. Межи грецким президентом мінїстрів Раллї'м а італїяньским послом Фелїче прийшло вчера в мінїстерстві маринарки до острої суперечки, так що Раллї аж казав закликати полїцию і відставити Фелїче'го на італїяньский корабель з просьбою, щоби его звідтам не пустили.

Канеа 27 мая. Повстанцї підпалили села коло Ретімно.

Константинополь 27 мая. Порта застановила видалюванє Греків.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.